

Шабанова Олена Вікторівна.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та банківської справи
Черкаський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Сутність інвестиційного потенціалу недержавних пенсійних фондів знаходить свій прояв у принципах формування та використання.

Основними принципами, що характеризують інвестиційний потенціал, на погляд Т. Майорової [1], є:

- 1) врахування перспектив розвитку інвестиційної діяльності;
- 2) відповідності обсягу залучених інвестиційних ресурсів обсягу інвестиційних потреб;
- 3) оптимальної структури інвестиційних ресурсів із позицій ефективної інвестиційної діяльності;
- 4) мінімізації витрат формування інвестиційних ресурсів із різних джерел;
- 5) високоефективного використання інвестиційних ресурсів у процесі інвестиційної діяльності.

Разом з тим, на нашу думку, принципи, запропоновані Т. Майоровою, є недостатньо повними, оскільки не включають необхідність врахування впливу внутрішніх та зовнішніх чинників на формування інвестиційного потенціалу.

Значно ширше розглядає принципи формування інвестиційного потенціалу М. Бормотова [2, с. 60]. До них вона відносить:

- 1) неможливість директивного формування інвестиційного потенціалу за наявності високої мінливості екзогенних та ендегенних факторів впливу на інвестиційну діяльність;
- 2) системний характер інвестиційного потенціалу, як взаємозв'язок між усіма чинниками, що його формують;
- 3) взаємозв'язок основних показників інвестиційного потенціалу зі станом об'єкта інвестування в цілому;
- 4) оперативність реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на стан інвестиційного потенціалу;
- 5) динамічність інвестиційного потенціалу, пов'язана з перманентним рухом суб'єкта господарювання у площині життєвого циклу;
- 6) єдність цілей і критеріїв ефективності функціонування

інвестиційного потенціалу в цілому та окремих його елементів;

7) гнучкість інвестиційного потенціалу до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності суб'єкта господарювання;

8) альтернативність елементів інвестиційного потенціалу, причому сам ступінь взаємозамінності буде перебувати у значній кореляції від зовнішньоекономічної ситуації.

Водночас, незрозумілим є віднесення автором до принципів формування інвестиційного потенціалу принципу «неможливість директивного формування», адже немає сенсу включати до принципів, які являють собою «особливість, покладену в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось», того, що є неможливим.

На думку С. Леонова [3, С. 138-139], до принципів формування інвестиційного потенціалу слід відносити:

1) оптимальність – інвестиційний потенціал має враховувати всі можливі напрямки використання інвестицій в умовах оптимальної діяльності;

2) доступність – відсутність обмежень на діяльність щодо використання інвестиційних ресурсів на ринку, крім випадків, визначених законодавчо;

3) динамічність – інвестиційний потенціал являє собою не статичну систему, а таку, що розвивається;

4) цілеспрямованість – всі елементи інвестиційного потенціалу слугують загальній меті стимулювання економічного зростання;

5) спільність та єдність цільової функції інвестиційного потенціалу системи й інвестиційних потенціалів кожного його елемента;

6) спільність критеріїв ефективності функціонування й розвитку елементів інвестиційного потенціалу системи в цілому та окремих елементів;

7) складність – наявність декількох складових елементів, кожен з яких являє собою сукупність окремих частин, причому у системі існують зворотні матеріально-речовинні й інформаційні зв'язки між елементами потенціалу;

8) взаємозамінність, альтернативність елементів інвестиційного потенціалу;

9) якісний і кількісний взаємозв'язок та взаємодія елементів інвестиційного потенціалу;

10) здатність інвестиційного потенціалу до розвитку шляхом безпосереднього й систематичного використання нових ідей;

11) гнучкість інвестиційного потенціалу.

На наше переконання, деякі з принципів, запропонованих дослідником, є дискусійними. Зокрема, дослідник акцентує увагу на спільності та єдності цільової функції та критеріїв ефективності

функціонування інвестиційного потенціалу системи й інвестиційних потенціалів кожного її елемента. Однак, якщо говорити про інвестиційні потенціали окремих суб'єктів господарювання, які є елементами економічної системи, то навряд чи можна стверджувати, що такі суб'єкти мають спільну цільову функцію формування інвестиційного потенціалу.

За результатами критичного аналізу підходів учених-економістів до визначення принципів формування та використання інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання, із урахуванням специфіки інвестиційної діяльності НПФ, пропонуємо систематизовану сукупність принципів, представлену в таблиці 1.

Таблиця 1.

Принципи формування та використання інвестиційного потенціалу НПФ

Принцип	Сутність принципу
цілеспрямованості	формування та використання інвестиційного потенціалу відбувається в рамках інвестиційної стратегії фонду, виходячи з тих інвестиційних цілей, які встановлює компанія з управління активами фонду
обмеженості	можливості формування та використання інвестиційного потенціалу обмежені впливом сукупності зовнішніх та внутрішніх чинників
динамічності	рівень інвестиційного потенціалу не лишається сталим у часі, а постійно змінюється, залежно від результатів діяльності фонду
гнучкості	склад та структура інвестиційних ресурсів, що становлять основу інвестиційного потенціалу фонду, чутливі до змін у зовнішньому середовищі його діяльності
альтернативності	напрямів використання інвестиційного потенціалу фондів, із урахуванням інвестиційних обмежень
обачливості	розміщення інвестиційних ресурсів в інструменти фінансового ринку повинно здійснюватись обачливо, в інтересах учасників фондів, без надмірного ризику
раціональності	мінімізація адміністративних витрат діяльності фонду, прагнення до максимізації інвестиційного прибутку при дотриманні прийнятних рівнів інвестиційних ризиків

Джерело: складено автором

Отже, на наш погляд, чітке дотримання принципів формування та використання інвестиційного потенціалу НПФ дозволить забезпечити високу результативність відповідних аналітичних процедур.

Література:

1. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: [навч. посіб.] / Т. В. Майорова – К. : ЦУЛ, 2009 – 472 с.
2. Бормотова М. В. Принципы и факторы формирования и использования инвестиционного потенциала предприятия / М. В. Бормотова, Б. А. Москаленко, Е. В. Сухоребрый // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – № 45. – С. 59-63.
3. Леонов С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи України : монографія / С. В. Леонов. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 375 с.